

เทศน์เช้า วันที่ ๒๑ กันยายน ๒๕๕๘

พระอาจารย์สงบ มนฺตฺสฺนฺโต

ณ วัดป่าสันติพุทธาราม (วัดป่าเขาแดงใหญ่) ต.หนองกวาง อ.โพธาราม จ.ราชบุรี

ถ้าเรามองกันทางโลกๆ เห็นไหม อำนาจ มองทางเรื่องแง่ของกฎหมาย เห็นไหม มันก็เหมือนกับแง่ของตุ๊กตา เด็กมันเล่นตุ๊กตา ตุ๊กตานั้นมันโยนทิ้ง เพราะตุ๊กตาคือวัตถุไง มันไม่มีชีวิตจิตใจ ตุ๊กตาใครจะปั้นมาอย่างใดก็ได้ ทำให้สวยงามไหนก็ได้ ตุ๊กตามันเป็นวัตถุ

นี่เขาคิดกันแต่เรื่องโลก คิดกันแบบเหมือนกับทางวิทยาศาสตร์ คิดว่าตายแล้วก็สูญ มีชาตินี้ชาติเดียว ทำอะไรก็ทำกันไป พอจบแล้วก็แล้วกัน นี่ก็เหมือนกัน ถ้าคิดแต่ว่าทางวิทยาศาสตร์นะ พิสูจน์ทางวิทยาศาสตร์ต้องออกมาเป็นอย่างนั้น ต้องเป็นอย่างนั้น แต่เขาไม่คิดเรื่องกรรม เห็นไหม ในศาสนานี้สอนเรื่องกรรม สอนเรื่องกรรมนะ

“สิ่งใดทำแล้วคิดย้อนหลังว่าสิ่งนั้นเสียใจ สิ่งนั้นไม่ดีเลย”

สิ่งนั้นไม่ดีเลย ทำไมละ เราคิดย้อนหลังไป เห็นไหม เราบอกมันไม่มี แล้วคิดย้อนหลังไปแล้วเสียใจทำไม อ้าว..ก็มันไม่มี ก็คิดย้อนไปแล้วเสียใจเพราะอะไร เพราะทำแล้วมันสะสมลงที่ใจไง สิ่งใดก็แล้วแต่ กรรมดีกรรมชั่วมันสะสมลงที่ใจ

มันสะสมลงที่ใจนะ เราทำสิ่งใดก็แล้วแต่ เราได้สิ่งใดมา เราแสวงหาสิ่งใดมา สิ่งนั้นมันมานะ กิเลสมันทะยานอยาก มันต้องการ แต่ใช้สอย เห็นไหม ปัจจัยเครื่องอาศัยเท่านั้นละ แล้วสิ่งนั้นเอามาทำไมกัน แต่กิเลสมันไม่เคยเต็มนะ มันแสวงหา มันต้องการของมัน มันคู้รณของมัน แล้วมันคู้รณออกไป มันสร้างกรรมทั้งนั้นนะ

สิ่งที่สร้างกรรมขึ้นมา วัตถุนี่ไม่มีความหมายเลยจริงๆ นะ ถ้าทางธรรมะดูแล้วนะ มันไม่มีความหมายเพราะอะไร เพราะมันเป็นเรื่องของธาตุ เรื่องของสมมุติ อย่างแบงก์นี้สมมุติขึ้นมา ค่าของเงินก็สมมุติขึ้นมา เห็นไหม แต่กรรมมันมหาศาลนะ

เราทำชั่ว เราเป็นคนที่เบียดเบียนเขา เราคนที่ทำสิ่งใดก็แล้วแต่ เราได้ประโยชน์ขึ้นมา เราว่าเราได้แต่ประโยชน์เข็ดหน้าชูตานั้น โอ้อโฮ..สะใจ เป็นความพอใจนะ นั่นนะกรรมชัลงที่ใจหมดเลยนะ แล้วผลนี้มันจะมีนะ เห็นไหม “แพ้เป็นพระ ชนะเป็นมาร”

เวลาเราแพ้ๆ นี้ พอเป็นศาสนาเราจะยอมเป็นฝ่ายแพ้ๆ แพ้มันไม่แพ้หรือ มันชนะก็เลสใจ เพราะอะไร เพราะมันไม่มีความเจ็บปวดในหัวใจ อย่างเช่นเรามีสิ่งใดก็แล้วแต่ที่มันมีขัดขวางหัวใจอยู่ มันจะคิดตอกย้ำๆ มันจะเจ็บปวดตลอดเวลา แต่ถ้าเราสลัดได้ เราปล่อยวางได้ มันจะโล่ง มันจะสบายมากนะ มันจะมีความสุขมาก นี่พระ มันเข้าใจตามสัจจะความจริงแล้วมันยอมใจ เราเคยทำกรรมกับเขาไว้เมื่อไหร่ก็ไม่รู้ เขามาสร้างกรรมอย่างนี้ แล้วเขาตัดดวงกรรมของเขาไป ถึงจะมีกรรมเกิดมาก็จริง เราโหลกรรมไปแล้ว เขาจะอย่างไรนี่เรื่องของเขานะ นี่แพ้เป็นพระ

ชนะเป็นมาร เห็นไหม มีแต่ความชนะ มีแต่ความสะใจ มีแต่ความได้เปรียบเขาตลอดเวลา สิ่งนั้นมารมันสร้างแต่กรรมชั่ว แล้วมันจะให้ผลกับใจดวงนี้แน่นอน ใจดวงนี้ เห็นไหม เพราะอะไร เพราะมันมีค่าแล้ว

ก่อนหิน.. จิตใจที่เคยเบียดเบียน จิตใจที่เคยทำข่มเหงใครก็แล้วแต่นะ มันจะเกิดความอหังการ สิ่งทีอหังการมันจะมีน้ำหนัก เห็นไหม เหมือนก่อนหินเลย แล้วถ้าก่อนหินนี้โยนลงน้ำนะ จมน้ำเลย นี่ก็เหมือนกัน จิตเวลามันถึงเวลาแล้วต้องเป็นอย่างนั้นเลย แล้วเขาทำอย่างนั้นทำไมไม่เป็น?

สิ่งที่เกิดขึ้นไม่ได้ สิ่งที่ว่ากันไปไม่ได้ มันก็เป็นไปแล้ว เห็นไหม นี่ผลของกรรม ถ้ากรรมมันเกิดขึ้นมาแล้วอย่างนี้ สิ่งนี้กรรม แล้วมันเสียใจ มันตีโพยตีพายเอาสิ่งใด ตีโพยตีพายสิ่งใดไม่ได้ เพราะอะไร สิ่งนี้มันวิบากแล้ว เป็นผลแล้ว เราต้องไปอนาคตแล้ว ต้องเริ่มต้นปัจจุบันแล้ว สร้างอนาคตไปคือทำความดีไป

ถ้าเสียสละต่างๆ ทั้งหมด เห็นไหม เสียสละต่างๆ แล้วทำคุณงามความดีขึ้นมา มันกลับได้ไง คนเรานี้มันมีโอกาสกลับเนื้อกลับตัวได้ คำว่ากลับเนื้อกลับตัว เวลาพระทำผิดศีล เห็นไหม ยังปลงอาบัติ เริ่มต้นใหม่ไง สิ่งนี้เป็นกรรม มันมีผลแล้วละเพราะสร้างมาแล้ว เรากลับไปลบล้างอดีตไม่ได้ แต่เรายอมรับ

เวลาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเทศน์ว่าการ เทวทัตยังสำนึกบาป จะมาขอขมา นี้มาขอขมา เห็นไหม แต่มาไม่ถึงองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า นี่ผลที่เกิดขึ้นมา อดีตลบล้างไม่ได้ นะ ไปเกิดในอเวจี แต่เพราะว่าความสำนึก อริยประเพณี ประเพณีของพระอริยเจ้า ผู้ใดทำความผิด แล้วยอมสารภาพ ยอมขอโทษสารภาพ ผู้ที่รู้ว่าผิดนั้นมีโอกาสมหาศาลเลย

เพราะว่าจะมาขอขมาองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า แล้วธรณีสถูป เห็นไหม ถวาย ขากรรไกร สิ่งนี้เพราะบุญกุศลสร้างมา เวลาปฏิบัติมานะ เหาะเหินเดินฟ้าได้ มีฌานโลกีย์ เหมือนกัน ฌานโลกีย์ตัวนี้มันเป็นผลของปฏิบัติ การปฏิบัตินี้มันมีผลมากที่สุด

แล้วการที่ว่าเรามีกิเลสขึ้นมา มันต้องการมากใหญ่้มักมาก ต้องการความเป็นใหญ่เป็นโต จะทำลายพระพุทธเจ้านะ อันนี้ตกรอกอเวจี มันเป็นบาปมหันต์ แต่เวลาระลึกได้นี้มาขอขมา การขอขมา กรรมที่สร้างแล้วองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าบอก “ไม่ได้เห็นหน้าเราหรอก จะเข้ามาถึง เราไม่ได้หรอก” แต่ก็ยังถวายขากรรไกร ถวายสิ่งที่มีอยู่ ระลึกแล้วถวายองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เห็นไหม พ้นจากนรกอเวจีขึ้นมาจะเกิดเป็นพระปัจเจกพุทธเจ้า

สิ่งที่อริยประเพณี คือการทำผิดพลาดแล้วยอมสารภาพผิด สิ่งใดทำความผิด สิ่งนั้นไม่ดีเลย แต่ถ้ามันสิ่งไม่ดีเลยแล้วก็ยังทำไปต่อหน้า เพราะอะไร เพราะไม่สำนึกตน ถ้ามันไม่สำนึกตนจริง ยังทำต่อไปมันก็ยังลงหนักไป เพราะอะไร เพราะสิ่งที่สร้างมามันก็ไม่ได้อยู่แล้ว แล้วยังสร้างสิ่งที่ไม่ดีต่อไป

แต่นะ แต่เพราะกิเลสมันหนา พอกิเลสมันหนามันก็ว่าสิ่งนี้เป็นศักดิ์ศรี มันเป็นเรื่องที่เรา ถอยไม่ได้ มันก็ดันกันไปในะ ทุกข์ไปข้างหน้านะ เพราะอะไร เพราะเป็นมาร ใจ สิ่งที่เป็นมาร เห็นไหม แพ้เป็นพระ ชนะเป็นมาร สิ่งที่เป็นมารมันบดบี้หัวใจนะ มันจะเอาแต่ความเร่าร้อน จะเอาความ แผลเผาเผาเผาหัวใจ จะหน้าขึ้นตาบานขนาดไหน นี่มันเสแสร้ง

แต่ความเป็นจริงนี่นะ นี่ผลของกรรม ผลของทุกข์ในหัวใจใครปิดกั้นไม่ได้หรอก ลองมีความผิดพลาดขนาดนี้ ลองมีความเป็นไปขนาดนี้ มันไม่เป็นทุกข์เป็นไปไม่ได้ แต่เวลาคนอื่นทำความทุกข์คนอื่นละ เห็นไหม ทำให้ประเทศชั่วทั้งประเทศชาติเลย สิ่งประเทศชาติชั่วทั้งประเทศ นี่สภากรรม

สิ่งที่สิ่งต่างๆ เห็นใหม่ เวลาสร้างบุญกุศล พระโพธิสัตว์ก็จะ...นี่เป็นจักรพรรดิ เป็นต่างๆ นี่สร้างสมให้ประชาชน ให้สิ่งต่างๆ ให้สัตว์โลกอยู่ในโลกนี้มีความสุขใจ มีความสุขมันก็สร้างบารมีขึ้นมา สิ่งที่บารมีเป็นบารมีธรรมในหัวใจ มันจะเพิ่มขึ้นไปเรื่อยๆ สิ่งนี้มันเกิดมาจากไหนล่ะ เกิดมาจากความคิดที่ดี เกิดมาจากจริตนิสัย

ถึงว่าพระอรหันต์อย่างน้อยต้องแสนกัป ความสร้างอำนาจวาสนาบารมีมาเพื่อจะรองรับสถานะของวิมุตติธรรม เห็นใหม่ สิ่งที่ว่าพระโพธิสัตว์ต้อง ๔ อสงไขย แสนมหากัป ๘ อสงไขย ๑๖ อสงไขย นี่สร้างสิ่งนี้มา นี่จริตนิสัยตรงนี้ ถ้าสร้างคุณงามความดีมา สร้างสมบุญญาธิการมา มันจะสร้างจริตนิสัยขึ้นมาให้ดี ถ้าจริตนิสัยดีมันจะเป็นคุณงามความดีของเรา

เราไปมองกันข้างนอกนะ นี่ธรรมะมองตรงนี่ไง เรามองกันนะว่าเรามีความสุข สิ่งนี้มันเป็นไปได้ เวลาเราเปิดอกมานะ ทุกข์ทั้งนั้นเลย เราหันหน้าเข้าหากันนะ เราก็คิดไม่ถึงว่าคนจะมีความทุกข์ๆ ความทุกข์เป็นอริยสัจ แต่ทุกข์อย่างนี้ ถ้ามันเป็นความทุกข์โดยการแสวงหานั้นะ คุณตีหน้าที่การงานของเรา ตำแหน่งหน้าที่การงาน การแสวงหาของเรา ทำมาหากินของเราเป็นความทุกข์ เราก็มองสิ่งนี้เป็นความทุกข์ๆ เราก็เป็นความทุกข์กับมัน ไปตอกย้ำกับมันนะ

สิ่งนี้เป็นหน้าที่นะ มันเป็นหน้าที่การงาน การกระทำของเราถ้ามีอำนาจวาสนา เราก็ทำไปตามประสาเรา คนทำหน้าที่การงานไปแล้ว ถ้าจังหวะโอกาสวาสนาดี มันก็ประสบความสำเร็จไป ถ้าไม่ทำหน้าที่การงาน มนุษย์เงินเดือนก็ทำตามเงินเดือนไป สิ้นเงินเดือนมันก็เป็นอย่างนั้น แต่งานดีหรืองานไม่ดี ผู้ที่เป็นเจ้าของงานเขาก็มองดูเหมือนกันนะ

นี่ก็เหมือนกัน ถ้าเป็นเรื่องการงานของเรา เราก็ทำสภาวะของเรา ถ้ามันดีขึ้นมา มันประสบความสำเร็จขึ้นมา มันเป็นหน้าที่การงานของเรา มันเป็นเรื่องทุกข์อันหนึ่ง ทุกข์เป็นอริยสัจ ทุกข์อันหนึ่ง ถ้ามองทุกข์

แต่ถ้าคนเวลามารมณ์มากินคนนะ สิ่งนี้เป็นความสุขใจ ขณะที่เราประสบความสำเร็จ เรามีความพอใจ มันจะพอกพอใจไปกับมันเลย มันสิ้นสุดกันแค่นี้ แต่ธรรมะไม่เป็นแค่นี้หรอก ธรรมะมันถึงว่าถึงที่สุดแล้วนี่ อำนาจเข้าไปกอดในกองไฟ สิ่งที่ว่าอำนาจเข้าไปกอดในกองไฟ เราจะมีอำนาจขนาดไหนก็แล้วแต่ เราต้องแสวงหา ต้องรักษาไว้ ทุกข์มากเลย

แต่คนที่ปล่อยวางได้ เรามีอำนาจเหนือตน อำนาจนี้สำคัญมากนะ ขณะคนอื่นหมั่นแสน ขณะคนที่ล้าก็แล้วแต่ สร้างเวรสร้างกรรมทั้งนั้นเลย ขณะตนนี้สุดยอดเลย สุดยอดเพราะอะไร เพราะถ้าทุกคนดีหมด คุณดี ทำไมองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเป็นผู้ตั้งสอนเทวดา เป็นผู้ตั้งสอนมนุษย์ ตั้งสอนได้หมดเลยเพราะอะไร เพราะสิ่งนี้ แม้แต่เวลาจิตมันปล่อยวางหมดแล้ว มันเป็นสากลนะ มันเป็นที่รับรู้ได้หมดนะ

เวลาเรามีความคิด บอกว่าเวลาความคิด เวลาจิตขึ้นมาเหมือนกับเขียนหนังสือในกระดาษเลย มันจะเป็นตัวอักษรอะไรก็แล้วแต่ จิตก็เหมือนกัน เวลาจิตไม่คิดเหมือนกระดาษเปล่า เวลาความคิดเกิดขึ้นมามันเป็นตัวอักษรขึ้นมา ทำไมเทวดา อินทร์ พรหมจะไม่รู้ว่าคนนี่คิดดีหรือคิดชั่วล่ะ คิดดีหรือคิดไม่ดีเทวดารู้หมดแหละ เพราะความคิดนี่เรื่องของจิตจะเข้าใจเรื่องของจิตหมดเลย

แล้วเวลาจิตมันสว่าง จิตมันเข้าใจ จิตนี้เป็นกระดาษเปล่า แต่มันสามารถเคลื่อนไหวได้ เห็นไหม เทวดาจะตื่นตื่นมาก จะตื่นตื่น เห็นไหม ถึงว่าจะมาฟังเทศน์องค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าเพราะอริยสังฆะ สิ่งที่อริยสังฆะ ทุกข์ สมุทัย นิโรธ มรรค ไม่มีใครเข้าใจได้ แต่เรื่องของสมมุติโลก สิ่งต่างๆ เขาเข้าใจได้ สมมุติโลกก็เขียนไปบนกระดาษ มันก็จะเห็นสภาวะแบบนั้นไป ถ้าอย่างนั้นไปมันยังจับต้องได้ มีตัวตนได้มันก็มีความทุกข์ตลอดไป

สิ่งนี้เป็นความมหัศจรรย์ ที่เอาขณะตนเองขณะตรงนี้ไง ขณะที่ว่ากระดาษแผ่นหนึ่ง จิตดวงนี้ ภาวสวะ ภพ นี้กระดาษแผ่นหนึ่ง มันเขียนซ้ำเขียนซากจนไม่เห็นเนื้อกระดาษเลย มีแต่รอยหมึกไปตลอดเลย มันเป็นกลุ่มด้ายที่ว่าจะปลดเปลื้องไม่ได้เลย มันเป็นความทุกข์ นี่ขณะตนเองมันยากอย่างนี้ไง

มันถึงว่าเวลาทุกข์ข้างนอก ทุกข์หน้าที่การงาน ทุกข์ที่ว่าเราทำหน้าที่การงานแล้วก็มีความทุกข์ เราเกิดในโลกนี้ก็มีความทุกข์ อันนี้ทุกข์ไม่ทุกข์มันเป็นวิบาก เป็นผลของกรรม มันเป็นเรื่องของสมมุติที่ต้องเวียนตายเวียนเกิดอย่างนี้ตลอดไปไม่มีที่สิ้นสุด

แล้วถ้าเห็นสภาวะอย่างนี้มันก็สลดสังเวชแล้ว เห็นแต่เรื่องของชีวิตนี้มันก็สลดสังเวชแล้ว มันจะหมุนไปอย่างนี้ มันจะกลิ้งไปอย่างนี้ เกิดมามีอำนาจก็สร้างแต่บาปกรรมไป ถ้าเกิดมีอำนาจเป็นผู้มีบุญญาธิการ ทำความดีของโลก มันก็สร้างบุญดีขึ้นไป มันจะไปชำระไอ้สิ่งที่ปุมด้ายนี้ สิ่งที่ว่าเขียนลงกระดาษ มันจะทำให้ความสลดสังเวชออกไป มันจะเป็นเรื่องกระดาษ

กระดายนี่มันจะเป็นเรื่องของความสืขาว คือมันจะมีสมาธิ จะมีโอกาสได้แก้ไข เห็นไหม มันแก้ไขสภาวะแบบนี้ มันมีโอกาสดเข้ามา เราก็ทำของเราเข้ามา ทำของเราเข้ามา สิ่งนี้มันเป็นประโยชน์กับเรา แล้วเวลาประพฤติปฏิบัติ เวลาหน้าที่การงานเราว่าทุกขณะ แล้วเวลาพระนี่ พระทุกขั้ใหม่ล่ะ? เวลานครบนี้ทุกขั้ใหม่?

มองกันนะ ถ้าตั้งคมตั้งน้ ะ บวชพระนี่สบายมาก บวชพระมีคนอุปฐาก บวชพระนี่ จะต้องการสิ่งใดก็ได้ แต่ถ้าพูดถึงคุณธรรมนะ บวชพระจริงๆ เพราะอะไร เพราะขณะตนเองนี้ แสนยาก การขณะคนอื่นนะ มันทำลายคนอื่นได้ แก้ไขทำลายคนอื่นได้ ให้คนอื่นไม่ทำลายคนอื่นได้ กำลังมีทำลายคนอื่นได้

แต่ตัวเอง เห็นไหม คนที่มีอำนาจมาก ความฟุ้งซ่าน เรือนหลังใหญ่ต้องเช็ดมาก คนที่มีความคิดน้อยมีเรือนหลังเล็กก็เช็ดหูหลังเล็ก มันต้องเป็นหน้าที่ของคนๆ นั้นเอง จิตดวงนั้นเอง อำนาจวาสนามาก อำนาจวาสนามากปัญญามาก เรือนหลังใหญ่มากมันมีความสกปรกมาก ต้องทำลายเชื้อโหลโคลย์ย่อยเลยกว่าจะมาสงบได้

คนเรานี้มีกระตือบเล็กๆ นี่ทำความสงบ พุทโธ พุทโธ พุทโธ กระตือบมันก็สะอาดขึ้นมา กระดายนี่มันก็ขาวขึ้นมาได้ มันอยู่ที่วาสนาของคน อยู่ที่การกระทำของคน แล้วคนๆ นั้นจิตดวงนั้น มันมีอำนาจวาสนามากไหน แล้วมีสติสัมปชัญญะขนาดไหน มันมีความมูมานะขนาดไหน มันจะมีจิตใจมันคงขนาดไหน

ถ้ามีความมั่นคงของใจขึ้นมา มันก็เป็นประโยชน์ขึ้นมา ถ้าจิตใจไม่มั่นคงขึ้นมา มันก็เป็นประสาโลกไปสภาวะแบบนั้น เห็นไหม การกระทำอย่างนี้มันทุกขั้อีกชั้นหนึ่งนะ เราจะบอกว่าสิ่งนี้เป็นความทุกขั้ ประกอบสัมมาอาชีวะ เวลาพระจะเอาขณะตัวเองนะ มันต้องมีสติสัมปชัญญะ

เขาบอกเลย บอกว่า “ปัจจัยเครื่องอาศัยใครๆ ก็มาสนับสนุน” เห็นไหม สนับสนุนนี้เป็นบุญกุศลของเขานะ แต่พระมีสติสัมปชัญญะไหม? สิ่งนั้นเป็นประโยชน์กับเราไหม? ใช้สอยไปแล้วมันไปกดดวงหัวใจไหม? มันจะเปิดทางโล่งไหม?

ดูการประพฤติปฏิบัติสิ ถนนหนทางนี้มันไป มันต้องคล่องตัวมันถึงไปได้ใช่ไหม ถนนหนทางมีแต่ขวากหนามทั้งหมดเลยนะ ไปนี่เวลาวิ่งไป รถนนะ มันมีแต่เรือใบ มีแต่อะไร ล้อแตกไป

ไม่ได้ ไปติดขัดอยู่อย่างนั้นนะ นี่ใช้ปัจจัย ๔ ของโยมก็เหมือนกัน ถ้าเราใช้ไม่เป็นนะ มันก็เป็นสภาวะ มันจะขัดแย้งไปหมดในหัวใจเลย แล้วมันไปไม่ได้ มันจะทำอะไรล่ะ

แต่ถ้ามันไปของมันได้ มันสะดวกสบาย เราก็ต้องเปิดถนนให้กว้างขึ้น ข้อวัตรปฏิบัติ เห็นใหม่ คือเปิดถนนนั้น เปิดออกๆ เพื่ออะไร เพื่อให้รถมันวิ่งไปได้ เพราะจิตมันผ่านไปได้มันก็สงบได้ สงบได้ปัญญามันก็เกิดได้ มันถึงเป้าหมายได้

ความทุกข์มันทุกข์ของใจ ความทุกข์คือเราจะเอาใจของเราไว้ในอำนาจของเรา เราต้องเข้าใจปัญหานี้ เห็นใหม่ เวลาประสาททางโลก เขาทำมาหากินมันก็มีความทุกข์ยาก เราบิณฑบาตมา เราอาศัยมา ได้แต่ตามแล้วแต่อำนาจวาสนา ผู้ที่บิณฑบาตได้สมควรมีมากมีน้อยก็แล้วแต่ที่เราเลือกสถานที่ แล้วได้มาแล้วก็ยังต้องมีสติสัมปชัญญะคอยยับยั้ง

นี่มันต่างกัน โลกมองแต่ว่าเสพสุข แต่ผู้ที่ปฏิบัติทำไม่ต้องผ่อน ทำไม่ต้องละต้องอะไร เพื่อให้สมดุลกับร่างกาย เพื่อจะให้ถนนนั้นไม่มีขากมีหนาม เพื่อจิตใจมันจะก้าวเดินไปได้ สะดวกสบาย เห็นใหม่ สิ่งนี้มันต้องฉลาด มันเป็นความทุกข์ ความทุกข์เพราะอะไร ความทุกข์ว่า มันต้องเอาชนะใจตัวเองใจ อะไรก็แล้วแต่มาอยู่ตรงหน้าแล้ว เราจะมีชัยชนะมันใหม่?

เวลาเรื่องธรรมชาติ เห็นใหม่ เรื่องหน้าที่การงานก็เรื่องของธุรกิจ แต่เรื่องของธรรมะ มันถูกต้องชอบธรรมหมดละ เพราะเราบิณฑบาตมา สิ่งนี้มันได้มาสิทธิชอบธรรมทั้งนั้นละ ถ้าทำแล้วมันไม่มีความผิดเลย ทางกฎหมาย ทางธรรมวินัยใจ แต่มันมีความผิดตามทางธรรม เพราะไม่สมความตั้งใจใจ

เราเวลาปฏิบัติจะให้มันสมความตั้งใจ มันไม่เป็นไป เพราะมันไปแล้วนั้นก็ไม่ได้ ทำอะไรก็ไม่ได้ มันติดขัดไปหมดเลย มันต้องเอาชนะใจตัวเราเองนะ เอาชนะตนนี่มันแสนยาก เอาชนะความอยากของตัว เอาชนะความหิวโหยของตัว เพื่ออะไร เพื่อจะค้ำธรรมะใจ ธรรมขององค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าใจ สิ่งนี้มันเข้าไป

ถ้ามีความเห็นอย่างนี้จะไม่มีความคิดว่าบวชพระนี่สบาย บวชพระนี่สบายมาก ไม่ต้องทำอะไรเลย ใครๆ ก็มาอุปฐาก สิ่งนั้นเป็นเพราะว่าบุญกุศลสร้างมา อย่างว่าเรือนหลังเล็ก เรือนหลังใหญ่ ถ้าปัญญามากปัญญาน้อยมันก็เป็นสภาวะแบบนั้นใจ ถ้ามีใจอย่างนี้ มันมองสภาพเป็นกลาง

ใจ มันเข้าใจ มันมองถึงความคิดของคน มองถึงจริตนิสัยของคน ไม่ใช่มองแต่เรื่องโลก มองแต่
ตุ๊กตาใจ

ตุ๊กตาตัวหนึ่งเด็กมันเล่นมันก็สนุกของมัน ไม่พอใจมันก็ทุบทิ้ง ก็ไม่เห็นเป็นอะไรเลย แต่
คนมีชีวิตนะ เรามีชีวิตกัน มีจิตกัน จิตมีความรู้สึกกัน นี่มันต่อออกมา เห็นไหม จิตเป็นใหญ่
ความคิดเป็นใหญ่ มันแสดงออก สิ่งนี้มันถึงจะต้องถนอมน้ำใจกันใจ

คนเรามีหัวใจนะ มันเจ็บหัวใจ เจ็บซ้ำ ความรู้สึกนี้ เสียความรู้สึกนี้ มันสะเทือนใจกัน ถึง
ต้องถนอมน้ำใจกัน จะทำไม่ได้อย่างที่เราคิดหรอก เราต้องการสิ่งใด จะทำสิ่งใด ต้องยับยั้ง ใจเขา
ใจเราใจ เราไม่ชอบสิ่งใด เขาก็ไม่ชอบสิ่งนั้นเหมือนกัน

แต่ถ้ามันเป็นกิเลสนะ ใครจะชอบไม่ชอบไม่สำคัญ สำคัญว่าเราสมประโยชน์ไหม เราได้
ของเราไหม มันจะทำลายคนอื่นหมดเลย เหมือนตุ๊กตาเลย มองคนเหมือนตุ๊กตา มองคนเหมือนกับ
สิ่งที่ไม่มีชีวิต เหมือนธาตุอันหนึ่งเท่านั้นเอง แต่ไม่คิดถึงจิตใจของคนเลย ถ้าคิดถึงใจของคน มัน
ทำกันไม่ได้ เพราะอะไร เพราะใจเขาใจเรา พอใจเขาใจเรา ใจมันก็ประเสริฐขึ้นมา นี่เป็นผู้ให้ๆ
เห็นไหม แพ้เป็นพระตลอด แล้วพระจะมีความสุขมาก เอวัง